

Wally poznaje historię świata!

Wally zwiedza Świat!

19(71)

TYGODNIK

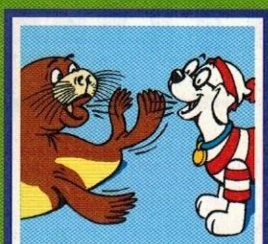
®

CENA
3,50 zł

od 21.06.00
do 28.06.00

Wikingowie

Foki

Zbójcy

Wojownicy

INDEKS 354910

ISBN 83-88264-02-8

NAKLEJKI, ŁAMIGŁÓWKI I MAKABRYCZNE FAKTY

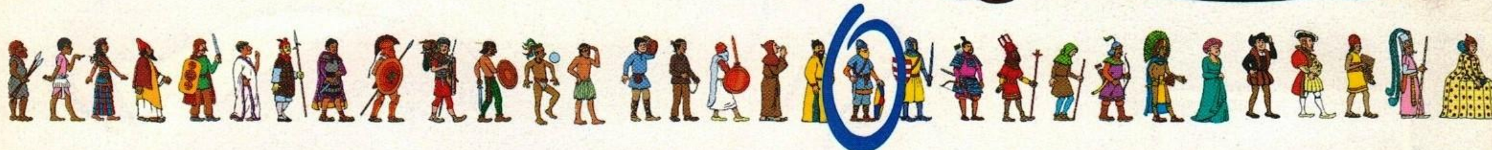
WITAJCIE, PODRÓŻNICY W CZASIE!

W TYM TYGODNIU WYRUSZAMY W MORZE Z WIKINGAMI. BĘDZIEMY TROPIĆ BEZLITOSNYCH NAJEŹDŹCÓW I SPOTKAMY GORĄCOGŁOWEGO BOHATERA.

SYGRYDA STORRADA

TYM IMIENIEM WIKINGOWIE NAZYWALI CÓRKĘ MIESZKA I SIOSTRĘ BOLESŁAWA CHROBREGO, KTÓRA BYŁA ŻONĄ KRÓLA SZWECJI, A POTEM KRÓLA DANII. JEJ SYN OLAF ZOSTAŁ KRÓLEM SZWECJI, HARALD - KRÓLEM DANII, A KANUT - KRÓLEM DANII, ANGLII I NORWEGII.

ŻEGLUJĄCY WOJOWNICY

WIKINGOWIE BYLI SPRAWNYMI ŻEGLARZAMI, DZIKIMI WOJOWNIKAMI I NIEZWYKLE ODWAŻNYMI ODKRYWCAMI. MIESZKALI W NORWEGII, DANII I SZWECJI. PŁYWALI DO WIELU ODLEGŁYCH LĄDÓW. BYLI TAKŻE ZNAKOMITYMI KUPCAMI, ALE WIĘKSZOŚĆ LUDZI ŻYŁA W STRACHU PRZED ICH BUDZĄCYMI GROZĘ NAJAZDAMI.

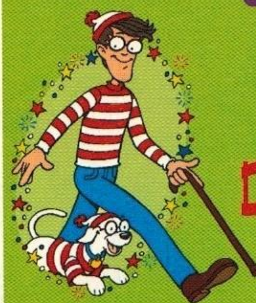

Najodważniejszych spośród wikińskich wojowników nazywano berserkerami, co znaczyło „niedźwiedzie skóry". W dodatku mieli oni zwyczaj ubierać się wyłącznie w skóry niedźwiedzie! Berserkerzy głośno ryczeli i uderzali w tarcze, gdy szli do walki. Tak pokazywali, że ogarnął ich „bitewny szał"!

CZĘŚĆ 19

W DROGĘ!

KIEDY TO SIĘ ZDARZYŁO?

793 r.	PIERWSZY ATAK WIKINGÓW NA BRYTANIĘ. NAJEŹDŹCY ZŁUPILI KLASZTOR NA WYSPIE LINDISFARNE.
lata 800 - 850	GDY NORWEGOWIE I DUŃCZYCY NAPADAJĄ NA ZACHODNIĄ EUROPĘ, SZWEDZI RUSZAJĄ NA RUŚ.
870 r.	WIKINGOWIE OSIEDLAJĄ SIĘ NA ISLANDII.
982 r.	ERYK RUDY ODKRYWA GRENLANDIĘ. JEGO SYN - LEIF ERICSSON - DOCIERA DO AMERYKI PÓŁNOCNEJ OK. 1000 ROKU.
1013 r.	DUŃCZYK, ZWANY SWENEM WIDŁOBRODYM, ZOSTAŁ KRÓLEM ANGLII. JEGO SYN KANUT BYŁ NASTĘPCĄ TRONU.
1066 r.	KRÓL HARALD Z NORWEGII PROWADZIŁ OSTATNI WIELKI NAJAZD WIKINGÓW I ZOSTAŁ ZABITY W WALCE. POTĘGA WIKINGÓW UPADA.

SŁOWNICZEK

DZIÓB - PRZÓD ŁODZI LUB STATKU.

INUICI - WYSPIARZE Z PÓŁNOCNEJ GRENLANDII. WCIĄŻ ŻYJĄ NA GRENLANDII.

ŁUPIĆ - RABOWAĆ, GRABIĆ JAKIEŚ MIEJSCE. ŁUPY TO SKRADZIONE RZECZY.

NAJAZD - NIESPODZIEWANY ATAK.

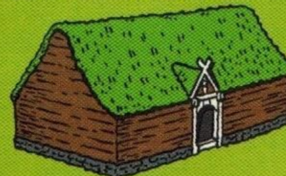
PALENISKO - MIEJSCE, GDZIE PALI SIĘ OGIEŃ NA KOMINKU LUB W PIECU.

SAGA - DŁUGA, SZCZEGÓŁOWA OPOWIEŚĆ O BITWACH I PRZYGODACH DZIELNYCH BOHATERÓW. TE HISTORIE MÓWIĄ WIELE O ŻYCIU WIKINGÓW.

SZUKAJ I ZNAJDŹ

CZY MOŻECIE ODSZUKAĆ W TYM ZESZYCIE SIEDEM AMULETÓW W KSZTAŁCIE MŁOTA THORA? ZWRÓĆCIE TEŻ UWAGĘ NA OSOBĘ I RZECZY ZAMIESZCZONE PONIŻEJ!

WODNI WOJOWNICY

WIKINGOWIE CICHO NADPŁYWALI Z MORZA I NAPADALI BEZ OSTRZEŻENIA.

Wiking czyli pirat

Wikingowie – słowo to znaczy „piraci" – byli dzikimi wojownikami, którzy nie okazywali litości. Zwykle atakowali nocą – ich statki płynęły cicho i szybko. Kiedy wikingowie najechali na miasto, osadę lub klasztor zabijali wszystkich, którzy stanęli na ich drodze! Wikingowie porywali młode kobiety i dzieci, by sprzedać je w niewolę. Rabowali złoto, srebro i klejnoty. Czasami podpalali domy – z rodzinami w środku – i cicho odpływali.

Bezlitośni najeźdźcy

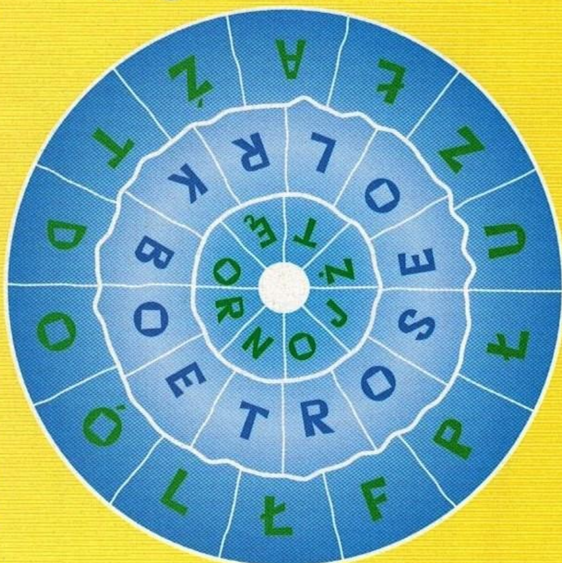
Ofiary wikingów najczęściej nie miały szans się bronić. W Irlandii budowano wieże strażnicze, by wypatrywać najeźdźców. W razie ich ataku ludzie mogli zamknąć się na szczycie wieży. Problem w tym, że wikingowie zostali na dole i łupili osadę! Czasami płynęli w górę rzeki i atakowali miasta wewnątrz lądu. Pewna flota wikingów pożeglowała 380 km Sekwaną w głąb Francji i napadła na Paryż. Francuski król zapłacił im dużo srebra, żeby opuścili miasto.

JOMSBORG

TYM MIANEM OKREŚLANO W SKANDYNAWSKICH SAGACH MIASTO WOLIN NA POMORZU. JEGO MIESZKAŃCÓW NAZYWANO JOMSWIKINGAMI. WOLIN BYŁ NAJWIĘKSZYM MIASTEM SŁOWIAŃSKIM NA BAŁTYKU. UTRZYMYWAŁ ROZLEGŁE KONTAKTY HANDLOWE. W 986 R. ZMARŁ TU KRÓL DANII HARALD SINOZĘBY, WYGNANY Z KRAJU PRZEZ SYNA.

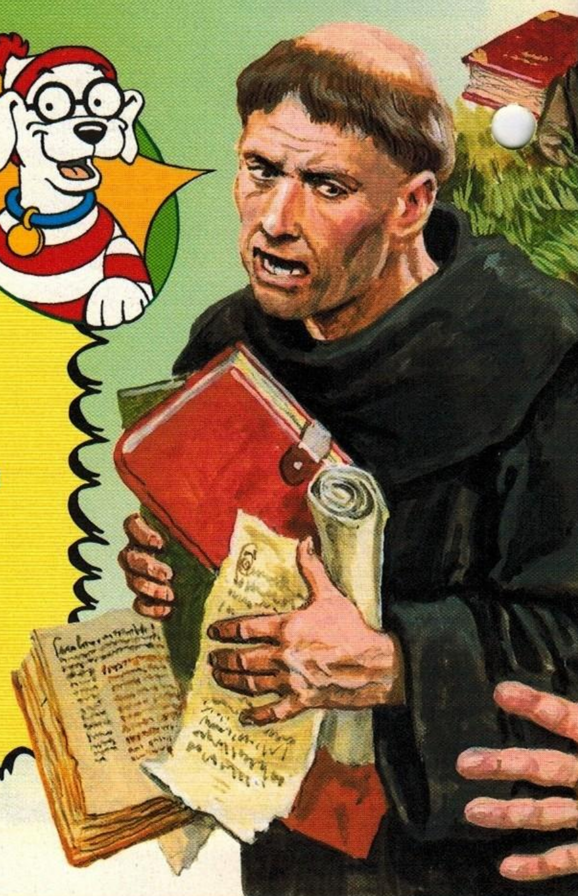

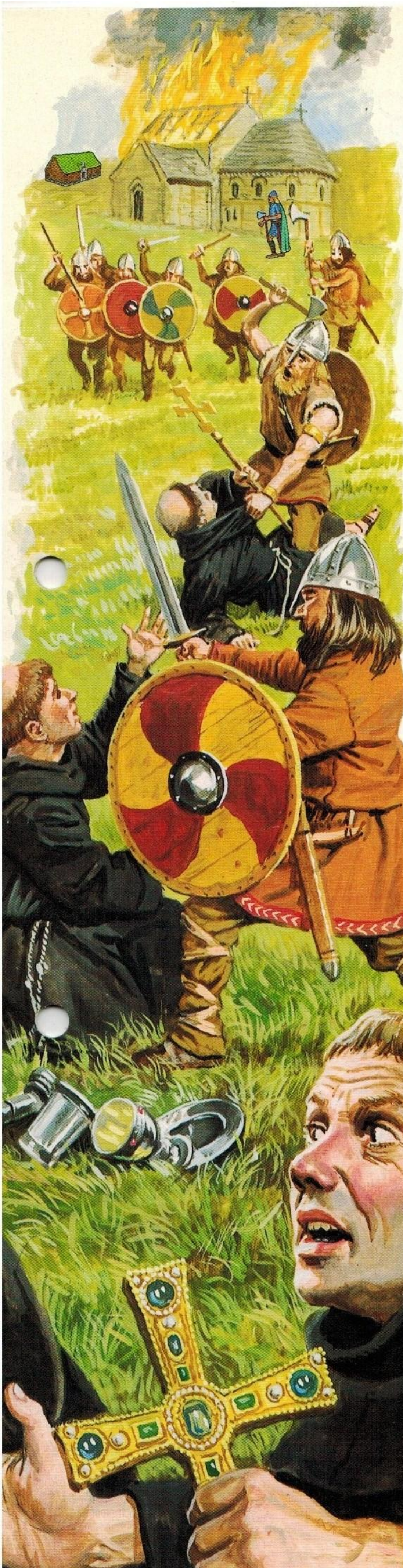

SŁOWA Z TARCZY

CZY MOŻECIE ODNALEŹĆ SIEDEM SŁÓW UKRYTYCH NA TARCZY? CZYTAJCIE CO DRUGĄ LITERĘ.

Dobre uzbrojenie

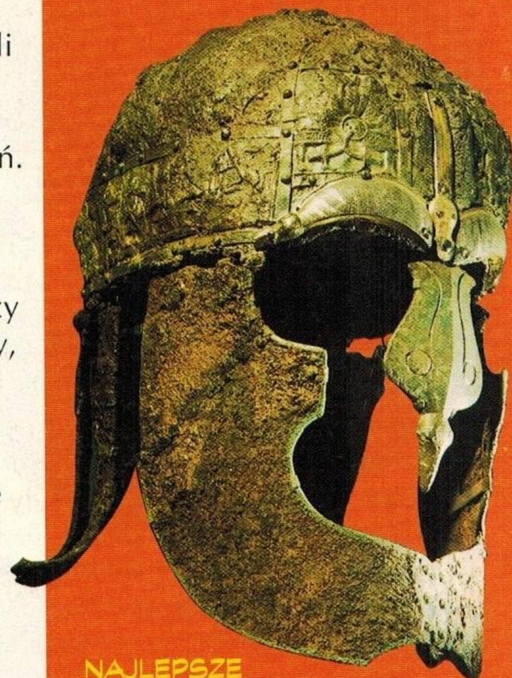
Oręż i zbroja wikingów należały do najlepszych w Europie. Wojownicy używali włóczni, a czasami łuków i strzał, ale nie była to ich najbardziej śmiercionośna broń. Naprawdę straszne były ich długie, ostre miecze i żelazne topory. Wojownicy wikingów wyglądali straszliwie. Niektórzy mieli długie, rozwidlone brody, splecione w warkocze. Większość ubierała podszyte skórą koszule i dzierżyła w dłoniach okrągłe drewniane tarcze. Bogaci wikingowie zakładali również kolczugi. Hełmy wikingów nie miały rogów – jak głoszą opowieści – ale były stożkowate lub w kształcie kopuły.

- JAK SIĘ NAZYWA ULUBIONA RYBA WIKINGÓW?

- MIECZNIK!

Klasztory były ulubionymi celami napadów wikingów. Mnisi mieli dużo złota, srebra i innych skarbów. Wiele klasztorów budowano na przybrzeżnych wyspach, więc mnisi myśleli, że będą bezpieczni. Nie spodziewali się napaści od strony morza!

WOJENNY EKWIPUNEK

WERNER FORMAN ARCHIVE

NAJLEPSZE HEŁMY BYŁY ZROBIONE Z ŻELAZA I OSŁANIAŁY NOS. INNE, JAK TEN, MIAŁY TEŻ OSŁONY WOKÓŁ OCZU, POLICZKÓW, BRODY I KARKU.

NIEKTÓRE MIECZE MIAŁY RĘKOJEŚCI ZDOBIONE ZŁOTEM, SREBREM LUB MOSIĄDZEM. WIELE PIĘKNYCH MIECZY ZNALEZIONO POGRZEBANYCH W GROBACH ICH WŁAŚCICIELI.

ANCIENT & AND ARCHITECTURE COLLECTION LTD

DOBRE POMYSŁY

DRAKKARY

STATKI WIKINGÓW BYŁY JEDNYMI Z NAJLEPSZYCH W TAMTYCH CZASACH! NADAWAŁY SIĘ I DO PODRÓŻY, I DO HANDLU, I DO NAJAZDÓW!

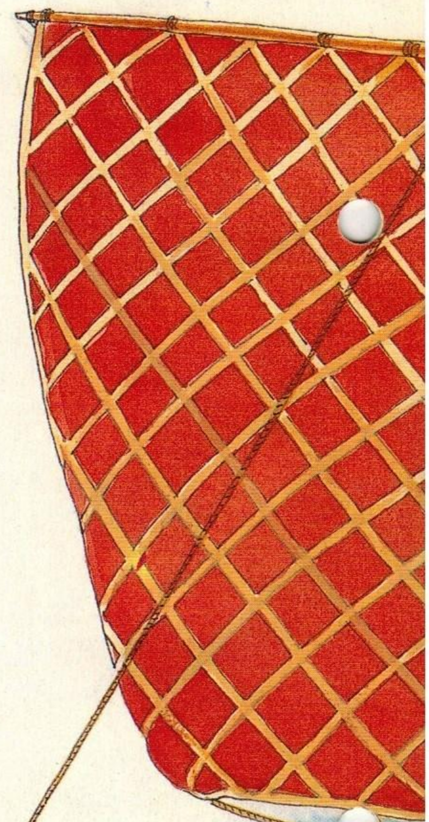
Szybkie statki

Wikingowie żeglowali na wytrzymałych statkach bojowych, nazywanych „długimi łodziami" lub „drakkarami". Były one mocne, lekkie i szybkie – rozwijały prędkość do ok. 16 km/h. Wikingowie budowali łodzie z zachodzących na siebie jodłowych desek. Szpary między deskami uszczelniali wełną lub włosiem, a kadłub smołowali tak, że nie przepuszczał wody i nie nasiąkał. Kiedy wikingowie najeżdżali bogate kraje, wyciągali swoje łodzie na brzeg lub cicho płynęli nimi w górę rzek. Dzięki temu dokonywali niespodziewanego ataku!

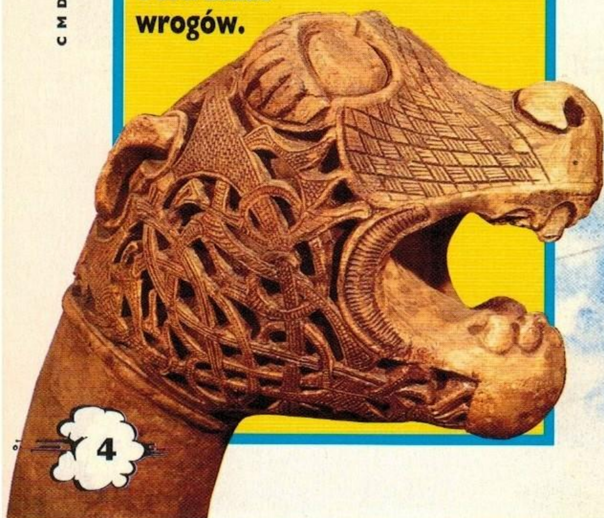

Łatwe sterowanie

Łodzie wikingów miały wiosła, ale też wielki kwadratowy żagiel. Kiedy nie było wiatru, marynarze opuszczali żagle i wiosłowali. Wikingowie odbywali długie rejsy przez wzburzone północne morza. Nie mieli kompasów, dlatego kierowali się słońcem, księżycem, gwiazdami i morskimi zwierzętami. Wikingowie byli kupcami, nie gardzili też najazdami i grabieżą wszelkiego dobra. Większość jednak próbowała znaleźć nowe lądy do osiedlenia się.

Nazwa „drakkar", czyli „smocza łódź", pochodzi od rzeźbionej w drewnie głowy na dziobie długiej łodzi wikingów, która miała odstraszać wrogów.

C M DIXON

Na pokładzie

„Długie łodzie" wikingów miały 14-23 m długości i zabierały około 30 wioślarzy. Każdy wioślarz siedział na skrzyni ze swoim dobytkiem, a na środku było miejsce na zapasy. Żeglarze mieli ze sobą namioty, które rozbijali na pokładzie lub zabierali na ląd. Posiadali nawet skórzane hamaki, do których wdrapywali się na noc!

Wikingowie sterowali według gwiazd. Wiedzieli też, gdzie znajduje się najbliższy ląd. Obserwowali morskie ptaki, góry lodowe i wąchali powietrze, by wyczuć zapach pasących się owiec!

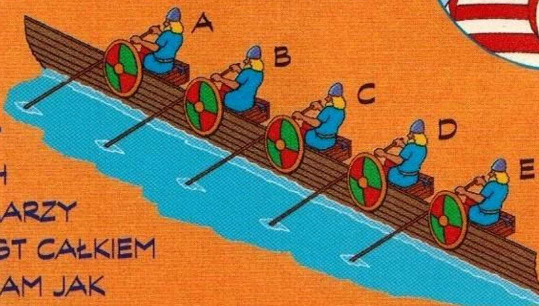
D BROOKER - TRIP

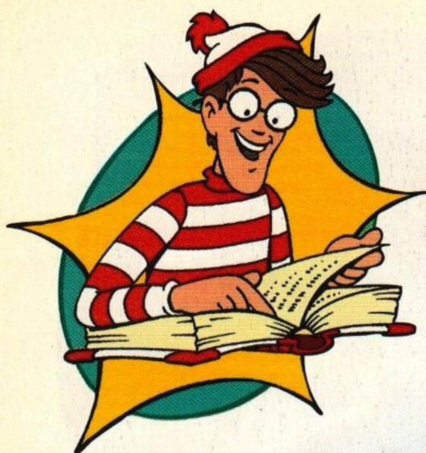
Wikińscy żeglarze mocowali tarcze na burtach łodzi, żeby chroniły wioślarzy przed strzałami. Dzięki temu łódź wyglądała jeszcze straszniej! Wikingowie byli bardzo dumni ze swoich drakkarów i nadawali im imiona, np.: „Krocząca po falach", „Ptak Morski" czy „Długi Wąż". Pisali nawet o nich wiersze!

- JAK NAZYWA SIĘ DRAKKAR, KTÓRYM WIKINGOWIE WYRUSZALI NA LETNIE WYCIECZKI?

- AUTO-KAR!

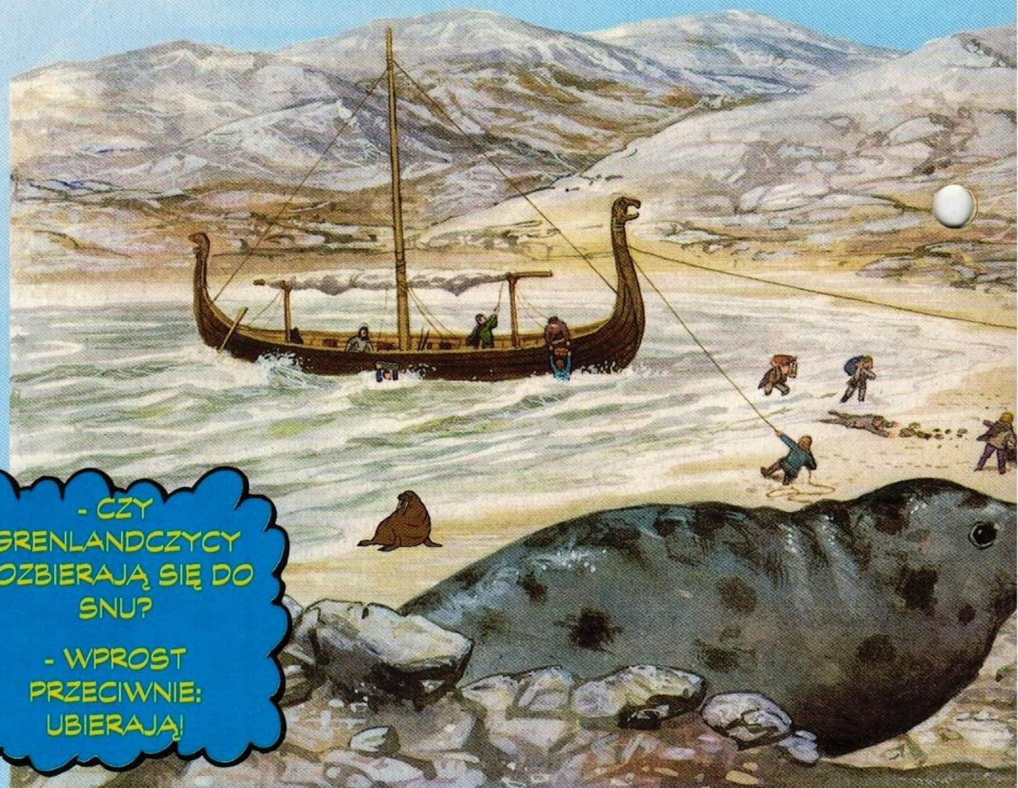

SZCZĘSNY RUDY

ERYK RUDY MIAŁ BARDZO GWAŁTOWNY CHARAKTER. JEGO GORĄCA NATURA KAZAŁA MU PODEJMOWAĆ WYPRAWY DO CHŁODNYCH KRAIN.

Młody podróżnik

Eryk Rudy był nieustraszonym poszukiwaczem przygód i wielkim bohaterem wikingów. Naprawdę nazywał się Eryk Thorvaldsson, ale mówiono na niego Eryk Rudy, od jego ognistoczerwonych włosów i żywego temperamentu. Gdy Eryk miał 15 lat, jego ojciec zabił w bójce człowieka. Zabójcy rozkazano opuścić Norwegię wraz z całą rodziną. Przepłynęli setki mil przez sztormowe Morze Północne i dotarli do Islandii. Panował tam chłód, ale można było łowić ryby i polować na ptaki.

- CZY GRENLANDCZYCY ROZBIERAJĄ SIĘ DO SNU?

- WPROST PRZECIWNIE: UBIERAJĄ!

DAVID HISER - TONY STONE IMAGES

Osadnicy wikingów solili i suszyli świeże ryby, by można je było dłużej przechowywać. Dzięki temu nigdy nie brakowało im żywności. Przez kilka zimowych miesięcy Grenlandia jest pokryta grubym lodem, ale Inuici wiedzą, jak zdobyć smaczną rybę na obiad. Trzeba wyciąć dziurę w lodzie i zarzucić wędkę!

Nowy dom

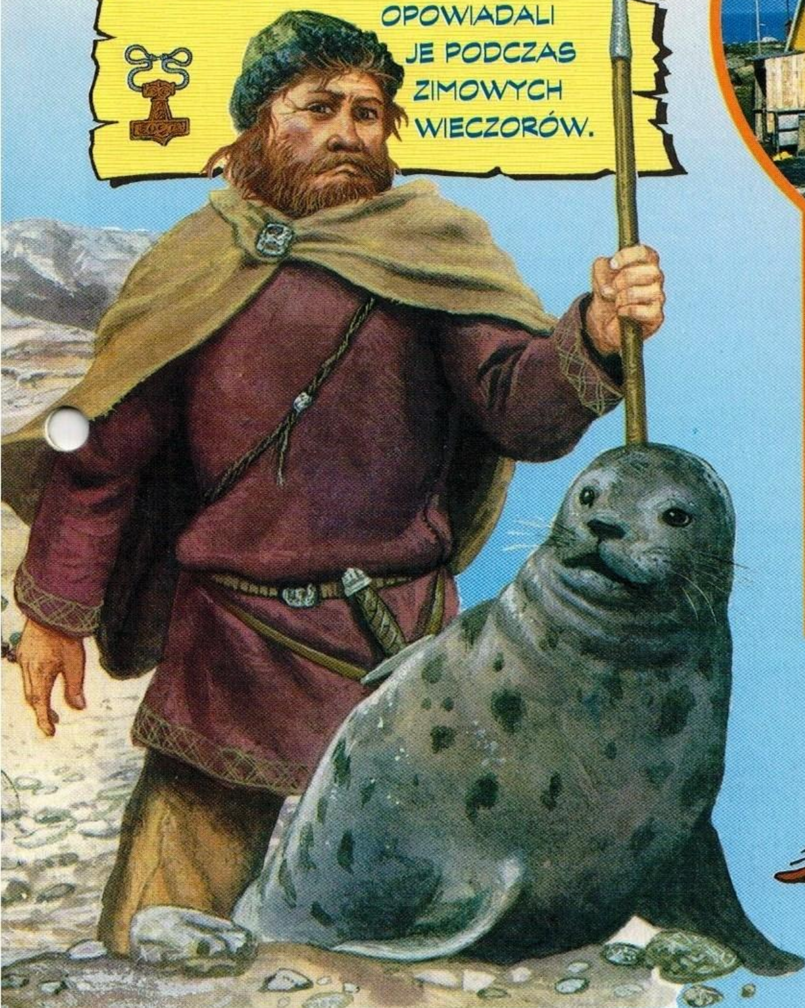
Nieposkromiony temperament Eryka wpędził go w kłopoty. Zabił człowieka i musiał opuścić Islandię. W 982 r. wraz z rodziną popłynął na zachód. Gdy dotarli do lądu, nie mogli zejść na brzeg, bo morze było skute lodem. Opłynęli wyspę i wylądowali na jej zachodnim brzegu. Na tym skalistym lądzie nie rosły drzewa, z których można by zbudować domy. Morze było pełne ryb, a wnętrze wyspy porastała trawa. Eryk zdecydował, że tutaj zostaną.

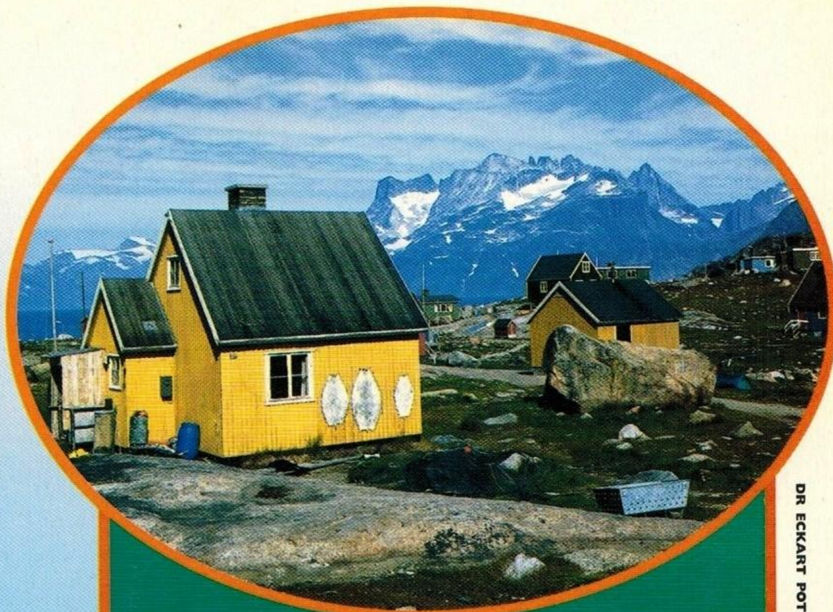

CZAS NA OPOWIEŚĆ

WIEMY DUŻO O ERYKU RUDYM, BO WIKINGOWIE SNULI O JEGO PRZYGODACH OPOWIEŚCI, ZWANE SAGAMI. OPOWIADALI JE PODCZAS ZIMOWYCH WIECZORÓW.

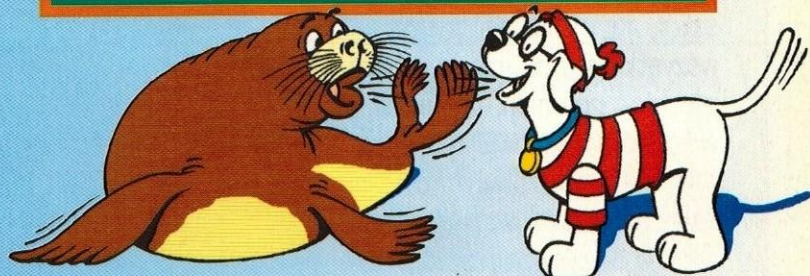

DR ECKART POTT - BRUCE COLEMAN LTD

Wikińscy osadnicy budowali domy z kamienia. Było w nich ciemno i wilgotno. Dzisiejsze grenlandzkie domy są o wiele wygodniejsze. Grenlandczycy polują na wieloryby i foki, a potem suszą na powietrzu ich skóry. Robią z nich później ciepłą, wodoodporną odzież.

Grenlandia była lodowato zimna, ale wikińscy osadnicy szybko poszli w ślady Eryka Rudego. Przez lata tysiące odkrywców, kupców i osadników wyruszyło na nowy ląd. Niektórzy żeglowali na zachód w poszukiwaniu ziem uprawnych. Kupcy jeździli na wschód, do Rosji, Afryki i Bizancjum, szukając nowych miejsc, gdzie mogliby sprzedawać towary.

Grenlandia Rudego

W 985 r. Eryk wrócił na Islandię i opowiedział ludziom o nowym lądzie. Nazwał go Grenlandią (Zieloną Wyspą), by zachęcić ziomków do osiedlenia się tam. Wielu mu uwierzyło – żagle podniosło 25 statków, ale do Grenlandii dotarło tylko 14 statków i około 450 ludzi. Życie tam było ciężkie, lecz już wkrótce na wyspie mieszkało ok. 3000 wikingów. Eryk został ich wodzem. Kilka lat później Eryk podjął decyzję o zbadaniu nowego lądu widocznego na zachodzie. W drodze na statek pod wodzem padł koń. Eryk uznał to za zły znak, więc wysłał na wyprawę syna – Leifa.

ZIELONE SŁOWA

ILE NOWYCH SŁÓW POTRAFISZ UŁOŻYĆ Z WYRAZU „GRENLANDIA"?

GRENLANDIA

ODWAŻNY ODKRYWCA

LEIF ERICSSON ODZIEDZICZYŁ PO OJCU ZAMIŁOWANIE DO PRZYGÓD. WYRUSZYŁ NA POSZUKIWANIE TAJEMNICZEGO LĄDU I BYŁ PIERWSZYM EUROPEJCZYKIEM, KTÓRY POSTAWIŁ STOPĘ W AMERYCE.

Leif był starszym synem sławnego wikinga - Eryka Rudego. Rodzina Leifa osiedliła się na Grenlandii, gdy był jeszcze chłopcem. Pomagał ojcu zbudować dom i prowadzić gospodarstwo. Nie było tam szkół, ale ojciec nauczył go wszystkiego, co młody wiking wiedzieć powinien. Leif umiał więc polować, łowić ryby, zajmować się krowami i owcami i walczyć. Co najważniejsze, nauczył się też żeglować oraz znajdować drogę na morzu.

Leif wyrósł na silnego i odważnego młodego człowieka. W roku 985 wraz z ojcem popłynął na Islandię, żeby namówić innych wikingów do osiedlenia się na Grenlandii. Wielu z nich zdecydowało się płynąć na Zieloną Wyspę. Jeden z przyjaciół Eryka – Bjarni Herjolfsson wypłynął później. Wziął kurs na Grenlandię, ale wpadł w mgłę. Rozpoczął się sztorm. Silne wiatry zniosły okręt Bjarniego z kursu. Gdy mgła opadła, zobaczył skrawek lądu. Sztorm trwał nadal...

1 Gdy Bjarni usiłował utrzymać swój statek na kursie, ktoś z jego załogi zauważył w oddali wybrzeże.

2 Kiedy Bjarni przybył na Grenlandię, Eryk wydał ucztę na jego cześć. Bjarni opowiedział Erykowi i jego ludziom o porośniętym drzewami brzegu, który widzieli.

3 Około 1000 r. Leif pożeglował śladami Bjarniego na zachód od Grenlandii. Podróż nie była łatwa.

4 Po wielu dniach Leif zobaczył ląd. Dzisiaj nazywamy to miejsce Ziemią Baffina. Leif nadał mu nazwę od kamienistego krajobrazu.

5 Leif i jego ludzie odkryli następny ląd. Tym razem był on porośnięty gęstym lasem. To miejsce nazywamy dzisiaj Labradorem, leży on w północno-wschodniej części Kanady.

6 Płynęli dalej na południe i dwa dni później stanęli na nowym lądzie. Były tam drzewa i łąki. Wyglądało na to, że jest to znakomite miejsce na odpoczynek.

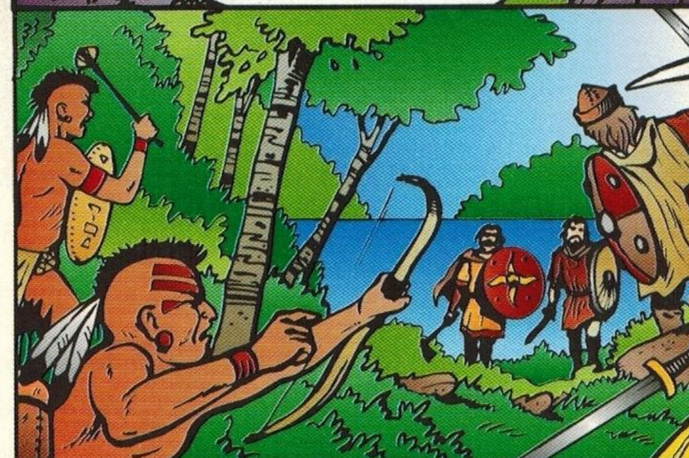

7 Wikingowie zaczęli budować schronienie i zbierać żywność. Nazwali to miejsce Winlandem, czyli „Krainą Winogron". Było to północno-wschodnie wybrzeże Ameryki Północnej.

8 Gdy nadeszła wiosna, wikingowie pożeglowali do domu z wieściami o nowym lądzie. Przepłynęli w sumie około jedenastu tysięcy kilometrów.

9 Leif już nigdy nie powrócił do Winlandu. Pozostał w domu i zajął się pracą w rodzinnym gospodarstwie. Jego brat Thorvald wyruszył tam wraz z grupą osadników, ale Indianie, których nazywali Skraelingami, nie byli dla nich gościnni.

NAJEŹDŹCY Z PÓŁNOCY

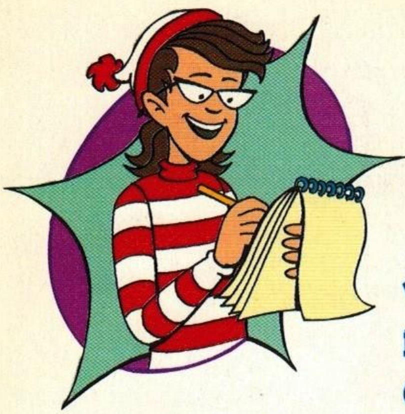
CZY POTRAFICIE PRZECHYTRZYĆ WIKIŃSKICH NAJEŹDŹCÓW, PODRÓŻNICY W CZASIE? JAK BURZA PRZEDARLI SIĘ PRZEZ LINIĘ OBRONY, NISZCZĄC MURY TWIERDZY NICZYM WALEC DROGOWY. ICH NAKRYCIA GŁOWY WYGLĄDAJĄ ZNAJOMO, CHOCIAŻ ROGATO - TO PEWNIE HEŁMY SKRADZIONE PODCZAS KTÓREGOŚ Z NAJAZDÓW! NAJPIERW ODSZUKAJCIE MNIE, POTEM WYŚLEDŹCIE TYCH SZALONYCH TYPKÓW:

- SIWEGO WIKINGA POKAZUJĄCEGO JĘZYK.
- KOGOŚ UDAJĄCEGO TARZANA LECĄCEGO NA LINIE.
- ATLETYCZNEGO KOLESIA SKACZĄCEGO „PRZEZ GRZBIET" PRZELATUJĄCEGO GŁAZU.
- WIKINGA, KTÓRY WPADŁ W GAR PEŁEN ZIELONEJ MAZI JAK ŚLIWKA W KOMPOT.

NA KONIEC, PRZYJACIELE, POWIEDZCIE, ILE WŁÓCZNI JEST NA OBRAZKU I SKĄD WYCIĘTO TĘ ZĘBATĄ PRZYCZYNĘ PROBLEMÓW?

- WIKINGOWIE BYLI NAPRAWDĘ STRASZNI.
- DLACZEGO?
- OPOWIEŚCI O NICH JEŻYŁY ŁYSYM WŁOSY NA GŁOWIE!

Z NOTATNIKA WENDY

GORĄCE DOMY

WIKINGOWIE MIESZKALI W WIELKICH RODZINNYCH DOMACH. WSZYSTKIM LUDZIOM BYŁO WEWNĄTRZ CIEPŁO I PRZYTULNIE.

Nie ma jak w domu

Domostwa wikingów, nazywane długimi domami (od 15 do 30 m), przypominały pudełka. W jednym domu mieszkała cała rodzina, czyli dziadkowie, rodzice, dzieci, kilku krewnych i rodzinni niewolnicy. Wewnątrz mieszkały też zwierzęta gospodarskie! Domy budowano z różnorodnych materiałów. Niektórzy wikingowie wznosili je z desek i strzechą kryli dach. Jeżeli brakowało drewna, ludzie używali kamieni i torfu do budowy ścian. Na ubitą z ziemi podłogę kładli trzcinę lub słomę. By chronić się przed zimnem, wikingowie w długich domach nie robili okien. Światła dostarczało ognisko, świece i lampy olejowe, dlatego wnętrze było duszne, ciemne i zadymione.

Pokój rodzinny

Wszyscy gotowali, jedli, spali i bawili się w jednym dużym pokoju. Jedzenie wisiało u powały, dzięki czemu szczury nie mogły go dosięgnąć. Tylko bogaci wodzowie mieli do swojej dyspozycji prywatne pokoje. Wódz był jedyną osobą, która siedziała na krześle i spała na łożu! Kiedy mężczyźni wyjeżdżali, kobiety przejmowały rządy. Gospodyni nosiła klucze od domu przywiązane do pasa – dla bezpieczeństwa.

ZABAWA W CHOWANEGO

W DŁUGIM DOMU BYŁO PEŁNO LUDZI I RZECZY. CZY MOŻECIE ODSZUKAĆ WŚRÓD NICH WENDĘ?

- DLACZEGO WIKINGOWIE NIE LUBILI SPRZĄTAĆ?

- BO SPRZĄTANIE DŁUGICH DOMÓW TRWAŁO... DŁUGO.

DOM Z LITER

LEWUS UKRYŁ TU 11 SŁÓW ZWIĄZANYCH Z WIKINGAMI. CZY MOŻECIE JE ZNALEŹĆ? Z RESZTY LITER UŁÓŻCIE WYRAZ.

	B	U	P	W	Ó	Z	Ł	
O	K	S	I	N	E	L	A	P
Ł	O	T	E	Z	Ł	E	W	I
Ó	C	Ę	C	Ó	O	D	A	Ó
T	E	P	C	Ł	Ż	Y	K	R
S	A	N	I	E	E	Z	A	A

Zimą myśliwi wikingów zakładali drewniane narty, by tropić jelenie i inną zwierzynę. Mieli także kościane łyżwy, zrobione z końskich goleni. Śniegowce ułatwiały chodzenie po głębokim śniegu.

Na palenisku gotowano wszystkie posiłki. Kobiety codziennie mełły zboże na chleb. Piekły słodkie bułki i owsiane ciasteczka na gładkich kamieniach. Potrawy warzyły nad ogniem.

Wikingowie spali na drewnianych platformach, wyścielanych materacami ze słomy lub piór, nakryci futrami i kocami. Broń wieszali na ścianach.

Ustępy wikingów były bardzo zimne. To po prostu głęboki dół otoczony płotem. Wikingowie używali szmat, kości lub muszli ostryg zamiast papieru toaletowego!

Zimą zwierzęta trzymano wewnątrz. Jesienią zabijano słabe sztuki na mięso.

Wikingowie używali skrzyń i beczek do przechowywania pościeli, ubrań i cennych przedmiotów.

Wikingowie nie mieli zbyt wielu mebli. Siadali na zydlach i ławach. Przy stołach spożywano posiłki i pracowano.

C. M. DIXON

Wóz na kołach nie byłby zbyt przydatny na głębokim śniegu, dlatego wikingowie używali sań do przewozu ciężkich ładunków.

Poza gotowaniem kobiety zajmowały się tkaniem materiałów, koców i gobelinów na krosnach.

Niskie, kryte torfem domy – jak te – zimą są ciepłe i przytulne, z tym, że u wikingów nie miały okien.

SUPERDRUŻYNA

BOGOWIE WIKINGÓW MIELI MAGICZNĄ MOC, ALE NIE BYLI DOSKONALI. CZĘSTO WALCZYLI I ZAZDROŚCILI SOBIE WZAJEMNIE!

Wielcy bogowie

Wikingowie wierzyli, że światem rządzą olbrzymi bogowie, którzy mieszkają w miejscu, nazywanym Asgardem. Każdy z bogów rządził innymi sprawami. Odyn, naczelny bóg, był władcą magii, wojny, poezji i mądrości. Miał tylko jedno oko – drugie oddał za to, by być najmądrzejszym. Żona Odyna, piękna bogini Frigga, słynęła z mądrości i czasami przewyższała nawet męża!

Zmienny Odyn

Odyn miał pewne pożyteczne zdolności: widział przyszłość i zmieniał swoją postać! Dosiadał magicznego konia Sleipnira, a siedzące mu na ramionach kruki – Myśl i Pamięć – przynosiły mu wiadomości ze świata. Nie można było ufać Odynowi, gdyż często nie dotrzymywał słowa.

MAKABRA

W OPOWIEŚCIACH WIKINGÓW BOGOWIE CZĘSTO TOCZYLI BITWY Z KARŁAMI I OLBRZYMAMI. BOGOWIE NIE ZAWSZE WYGRYWALI Z TYMI POTWORNYMI TROLLAMI. BÓG LOKI, KTÓRY BYŁ ZŁOŚLIWYM PIENIACZEM, PRZEGRAŁ ZAKŁAD Z KARŁEM. LOKI PRÓBOWAŁ OSZUKIWAĆ, WIĘC KARZEŁ ZASZYŁ MU USTA!

DZIWNY WIDOK

CO ROBIĄ BOGOWIE NA TYM PRZYJĘCIU? ZNAJDUJE SIĘ TU DZIESIĘĆ RZECZY NIEPASUJĄCYCH DO CZASÓW WIKINGÓW. CZY POTRAFICIE JE ODSZUKAĆ?

Bogowie wikingów niczego nie lubili bardziej od wspaniałego wyścigu rydwanów po niebie. Dzięki ośmionogiemu koniowi Odyn wyprzedzał wszystkich o głowę!

FREY

FREYA

ODYN

THOR

- JAKIE WŁOSY MIAŁ BÓG LOKI?

- KRĘCONE LOKI, OCZYWIŚCIE!

Frey i Freya

Frey był bogiem płodności, światła słonecznego i deszczu. Frey miał schowaną w kieszeni magiczną łódź, wystarczająco dużą, by mogła zabrać wszystkich bogów! Jego siostra i żona – Freya była boginią miłości i śmierci. Mogła przemieniać się w ptaka, przywdziewając czarodziejski strój sokoła.

Jak w niebie

Gdy wiking ginął w walce, szedł do pałacu w Asgardzie, nazywanego Walhallą. Było to niebo wikingów, gdzie walczyli we wszystkie dni i świętowali każdą noc! Ciało wikińskiego wodza składano w długiej łodzi pogrzebowej, którą wysyłano w morze, by zaniosła je do Asgardu.

WERNER FORMAN ARCHIVE

Thor, bóg piorunów, był ulubionym bóstwem wikingów. Wyobrażali sobie, że ciskał piorunami, jadąc po niebie na rydwanie ciągniętym przez dwa kozły.

Thor miał magiczny młot, którego używał w walce. Wikingowie nosili małe młoteczki, jak ten, jako talizmany chroniące od zguby.

WERNER FORMAN ARCHIVE

WALLY I SMOCZA ŁÓDŹ

Wally i przyjaciele składają wizytę wikingom w czasach, gdy walka jest zabawą, a smoki władają morzem.

Wally, Wenda i Białobrody zastanawiali się, jaki lud był najgroźniejszy w historii. Wally zasugerował, że wikingowie.
– Z pewnością lubili walczyć – powiedział Białobrody – i byli wielkimi odkrywcami.
– Więc przenieśmy się do ich czasów!
– zawołali wszyscy chórem.
Wally chwycił magiczną różdżkę i wkrótce znaleźli się na ośnieżonym wzgórzu, z którego zaczęli zsuwać się w stronę kilku chat stojących nad brzegiem morza. Zebrał się tam tłum. Potężny mężczyzna z blond brodą wyszedł z największej chaty.
– Ja, Bjorn Niedźwiedzi Kieł, wódz tej wioski, mówię tak: jest zima, mamy niewiele jedzenia, a dla naszych zwierząt nie zostało już trawy. Jutro wyruszamy na poszukiwanie nowej ziemi!
– Ale gdzie pójdziemy? – zapytał ktoś.
Bjorn zmarszczył czoło.
– Jeszcze nie wiem.
Ludzie niespokojnie się poruszyli. Wtedy wzrok Bjorna padł na naszych przyjaciół.
– Uwaga! Tu są obcy! – krzyknął.
– Witajcie! Ja jestem Wally, to jest...
– Z ich dziwnych ubrań wnoszę, że muszą być bogami – przerwał mu Bjorn. – Odyn, Thor i Frigga oraz hm... ich mały piesek powiedzą nam, dokąd mamy płynąć.
– Ci słabeusze nie mogą być bogami
– oświadczył mężczyzna z ciemną brodą, niosący wielką maczugę.
– Zobaczymy, kto tu jest słabeuszem, Swenie Pięknowłosy! – oburzył się Bjorn, podnosząc kłodę.
Bjorn i Swen natarli na siebie jednocześnie

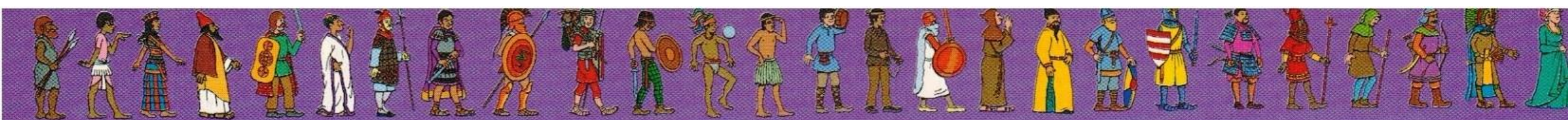

i obaj padli w śnieg, lecz po chwili wstali, zanosząc się gromkim śmiechem. Po czym, klepiąc się przyjacielsko po plecach, odeszli.

Jakaś kobieta o miłej twarzy obróciła się do naszych przyjaciół. Tak to już jest z mężczyznami – powiedziała. – Nie mogą się z nikim dogadać, jeśli najpierw z nim nie walczą. Jestem Gudrun, żona Bjorna. Wejdźcie do mojej chaty. Nieczęsto gościmy bogów na kolacji.
Przyjaciele z przyjemnością przyjęli zaproszenie. Na dworze panował mróz i zbliżała się noc. Wszyscy byli głodni. Niestety, podano im tylko zupę rybną.
– Skończyło się już nam niedźwiedzie mięso – wyjaśniła Gudrun. Wally, Wenda i Białobrody grzecznie podziękowali za zupę. Szczek pochłonął trzy miski i zaraz tego pożałował. Wtem otworzyły się drzwi i stanął w nich Bjorn Niedźwiedzi Kieł.
– Mam dość śniegu i zjadania resztek! – zagrzmiał. – Postanowiłem już, dokąd pojedziemy. Wyruszymy za moim przyjacielem, Leifem, do Grenlandii. Skinął głową w kierunku Wally'ego, Wendy i Białobrodego. – Czy słyszeliście o Grenlandii, przybysze?
– Oczywiście – odparł Białobrody.
– Ale tam jest przez większą część roku równie zimno jak u was – zauważył Wally.
– Chyba nie jest gorzej niż tutaj? – spytał z nadzieją w głosie Bjorn.
– Rozchmurz się, Bjornie! – zawołała Wenda. – Na zachód od Grenlandii leży cały kontynent. Nazywa się Ameryka.
Twarz Bjorna z wolna rozjaśnił uśmiech.
– Widzę, że jeśli nawet nie macie postury bogów, to posiadacie ich wiedzę. A już

miałem
wyzwać was na
pojedynek. Zwykle
nie potrafię się bez
tego z nikim dogadać.
– Typowe – odezwała się Gudrun.
– Zamiast tego jednak – oświadczył Bjorn
– poprowadzicie nas do Ameryki.
Wyruszamy o świcie – mówiąc to, Bjorn
rzucił się na niedźwiedzią skórę i zasnął.
– Dobrze, że zabrałem mój kompas
– wyszeptał Wally do Wendy.
O świcie przyjaciele weszli do długiej
łodzi. Wszyscy mieszkańcy wioski byli już
na pokładzie, ale oprócz Swena i Bjorna
niewielu potrafiło wiosłować.
– Ta podróż potrwa wieki – westchnęła
ze smutkiem Wenda.
Wally podziwiał głowę wyrzeźbioną na
dziobie
statku. – Wikingowie nazywali swoje
okręty drakkarami, czyli „smoczymi
statkami"– zauważył.
W jego oczach odmalowało się
zaskoczenie. Był przekonany, że głowa
poruszyła się. Spojrzał na Białobrodego,
a ten uśmiechnął się do niego.

Białobrody wyszeptał jakieś
zaklęcie. Statek zatrzeszczał
i zaskrzypiał, po czym z jego burt

wyrosło dwoje olbrzymich skrzydeł, które smagały powietrze, zamieniając wodę w pianę. Wszyscy zaczęli krzyczeć – zaskoczeni, przerażeni i zachwyceni, gdy drakkar wzbił się w przestworza.
– Mówiłem, że przybysze są bogami! – zawołał Bjorn.
– Następny przystanek – Ameryka! – krzyknęli Wally i Wenda. Białobrody z dumą nadął policzki. Szczek wychylił się za burtę. – Ojeju – pomyślał. – To ta zupa rybna. Chyba zaraz zwymiotuję...”

Drakkar mknął nad wodami oceanu i wkrótce zobaczyli wybrzeże Ameryki. Obniżyli lot i wylądowali na falach. W jednej chwili skrzydła złożyły się i smoczy statek był znowu zwykłą długą łodzią. Wpłynęli do osłoniętej zatoki, gdzie – jak się okazało – cumował inny drakkar.
– Na Odyna! To statek Leifa! – krzyknął Bjorn. – Chyba właśnie przypłynął z Grenlandii!

Kiedy dotarli do brzegu, wikingowie zgodnie stwierdzili, że nowa ziemia okazała się znacznie lepsza niż smagane wiatrem pustkowie, które opuścili. Ruszyli, by odszukać Leifa i jego ludzi.
– To smocze zaklęcie było jednym z twoich najlepszych! – zwrócił się uprzejmie Wally do Białobrodego.
– Zadziałało dość dobrze – odparł skromnie czarodziej. – Właśnie się go nauczyłem i...
– Hau! Hau! Hau! – ostrzegł Szczek.
Grupa mężczyzn z włóczniami szła wzdłuż plaży w stronę wikingów.
– To muszą być Indianie, którzy tu mieszkają – rzekła Wenda. – Ciekawe, jak dogadają się z Bjornem i innymi wikińskimi wojownikami?
– No cóż, wiesz, co mówią o wikingach – westchnął Białobrody.
–Tak – powiedział Wally. – Podobno nie potrafią się z nikim dogadać, tylko walczą!
Kiedy mówił, wikingowie spostrzegli Indian i sięgnęli po swoją broń. – Może powinniśmy zostawić to im?
– Hau! – zgodził się Szczek.
Skutki zupy rybnej minęły i piesek znowu zaczynał być głodny.

KONIEC

W CZĘŚCI 20. WENDA ZNAJDUJE RYCERZA W LŚNIĄCEJ ZBROI.

ŁAMIGŁÓWKI Z PRZESZŁOŚCI

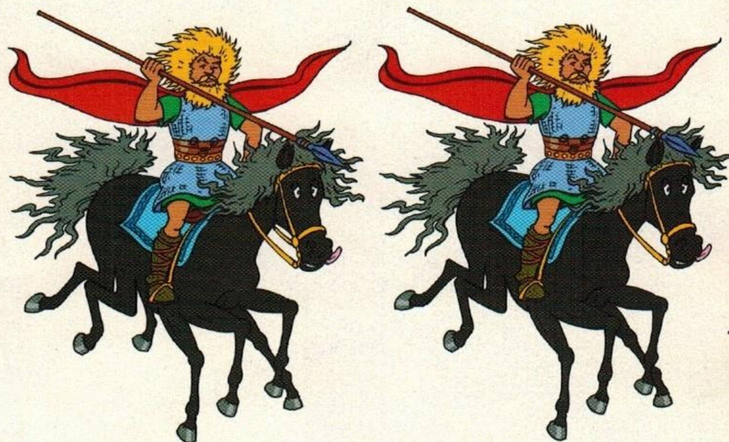
WIKIŃSCY NAJEŹDŹCY BYLI TRUDNI DO POKONANIA. CZY STANIECIE DO WALKI I ROZWIĄŻECIE TE ZAGADKI?

- NA CZYM JEŹDZIŁBY DZISIAJ BÓG THOR?

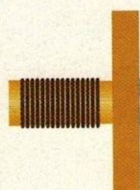
- NA TRAK-THORZE.

Wytęż wzrok

Dwa wizerunki Odyna na Sleipnirze wydają się jednakowe na pierwszy rzut oka, ale różnią się ośmioma szczegółami. Czy możecie je odszukać?

WIELKODUSZNY WIKING WPYCHAŁ W WYGŁODNIAŁEGO WOJOWNIKA WĘDZONKĘ

OSDZYCNZFURRIKGRGOAWTAHKOORŃ

Ostra gra

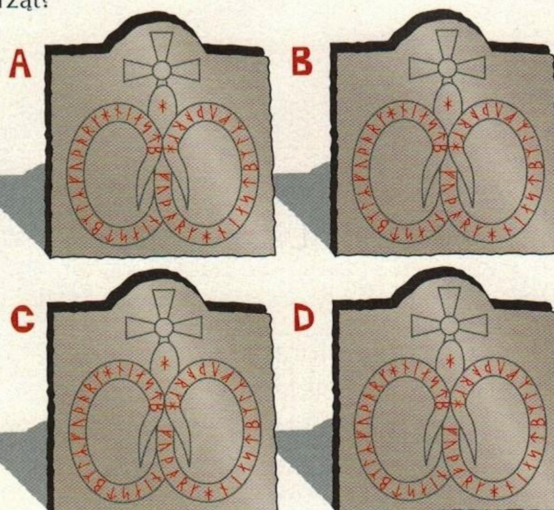
Czy potraficie znaleźć ukryte na tym mieczu imiona trójki bogów i nazwy trzech zwierząt?

- DLACZEGO WIKINGOWIE NIE MIELI ROGÓW NA HEŁMIE?

- BO BALI SIĘ, ŻE SĄSIEDZI NAZWĄ ICH ROGACZAMI

Zagadkowe runy

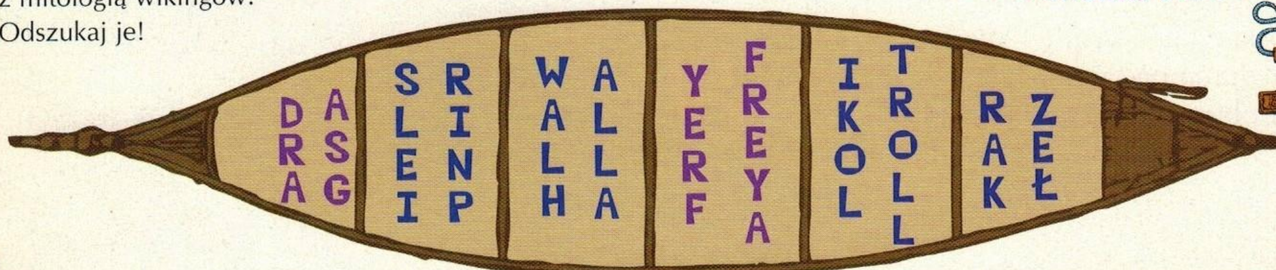
Wikingowie używali runów – liter prostych jak patyki. Zapisywali je na drewnie lub na kamieniu. Czy możecie odgadnąć, który z kamieni jest inny?

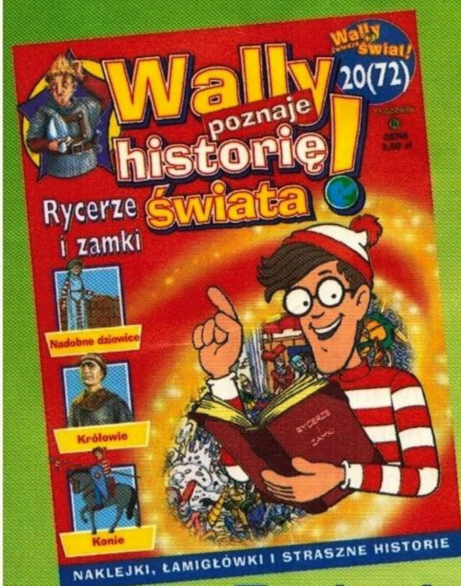

NA ODYNA JUŻ W DOMU CIEPŁY OBIAD CZEKA: TRZY CUCHNĄCE RYBY I DWA SKOBKI MLEKA

Znaleziony skarb

W tej łodzi ukryte zostały imiona bóstw i bożków związanych z mitologią wikingów. Odszukaj je!

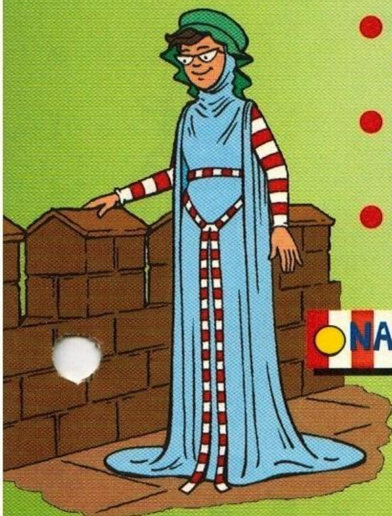

Za tydzień Wally odwiedzi

RYCERZY W ICH ZAMKACH

- ZDOBĘDZIEMY ANGLIĘ Z WILHELMEM ZDOBYWCĄ
- OBEJRZYMY POTYCZKI TURNIEJOWE RYCERZY
- ZEJDZIEMY DO GŁĘBOKICH LOCHÓW

oraz

WIĘCEJ NAKLEJEK I NOWE WSPANIAŁE ŁAMIGŁÓWKI WALLY'EGO

Wydawnictwo: GE Fabbri Phoenix Sp. z o.o.
Adres redakcji: 50-079 Wrocław, ul. Ruska 41/42
Tel. (071) 344 77 75, fax 344 79 84
Redaktor naczelna: Małgorzata Pędziwiatr
Z-ca red. naczelnego: Violetta Nowakowska
Opracowanie graficzne: Jola Kłosowicz
Redaktor techniczny: A. Kaczmarek
Korekta: Elżbieta Niegoda i Waldemar Spallek
Kolportaż: Andrzej Grzebyk
Zamówienia na egzemplarze archiwalne przyjmujemy wyłącznie na kartkach pocztowych.

ISBN 83-910481-1-X, 83-88264-02-8 [cz. 19 (71)]

ATLAS:
otrzymasz go w prezencie wraz z numerem pierwszym WALLY POZNAJE HISTORIĘ ŚWIATA. Znajdziesz w nim ilustracje z całego świata, a także nieocenione informacje przydatne do zadań domowych. Są w nim obrazki słynnych budowli, zwierząt, a także mieszkańców świata.

NAKLEJKI:
w każdym numerze znajdziesz komplet darmowych naklejek do atlasu. Gdzie je naklejać? To proste! Numer naklejki odpowiada pustej kratce w atlasie.

Oprócz naklejek z numerami, otrzymasz naklejki z reprezentantami różnych epok. Dostaniesz też zabawne naklejki Wally`ego, które możesz przykleić tam, gdzie chcesz.

SEGREGATOR:
pierwszy z czterech segregatorów otrzymasz z numerem drugim, w którym Wally cofa się w czasy faraonów. Każdy z numerów jest dziurkowany, tak więc łatwo wpiąć go do segregatora. Dzięki niemu cały zbiór nie będzie się niszczyć, a ty szybko znajdziesz potrzebny numer.

Historyczny quiz Wally'ego

CZY ZNACIE PRAWIDŁOWE ODPOWIEDZI NA TE CIEKAWE PYTANIA, PODRÓŻNICY W CZASIE?

1 Statki bojowe wikingów były:
- **a)** szerokie i głębokie,
- **b)** długie i wąskie,
- **c)** małe i okrągłe.

2 Domy wikingów były nazywane:
- **a)** „wysokimi domami”,
- **b)** „jasnymi domami”,
- **c)** „długimi domami”.

3 Co było najcenniejszą własnością należącą do wikinga:
- **a)** jego buty,
- **b)** jego miecz,
- **c)** jego hełm.

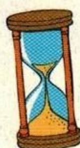
4 Gdzie żyli bogowie wikingów:
- **a)** w Ameryce,
- **b)** w Białogardzie,
- **c)** w Asgardzie.

5 Kto odkrył Grenlandię:
- **a)** Eryk Rudy,
- **b)** Leif Ericsson,
- **c)** Eryk Zielony.

6 Pierwsze domy wikingów na Grenlandii były zbudowane ze:
- **a)** słomy,
- **b)** kamieni,
- **c)** cegieł.

7 Wikingowie robili łyżwy z:
- **a)** końskich goleni,
- **b)** drewna,
- **c)** swoich mieczy.

8 Który bóg był władcą piorunów:
- **a)** Loki,
- **b)** Odyn,
- **c)** Thor.

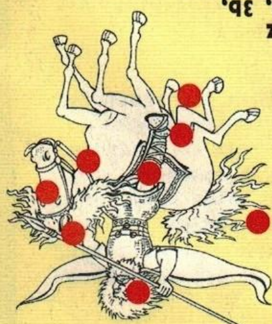

9 Wikingowie radowali się:
- **a)** czytając i pisząc,
- **b)** walcząc i świętując,
- **c)** oglądając telewizję.

10 Walhalla była:
- **a)** niebem wikingów,
- **b)** wodzem wikingów,
- **c)** restauracją wikingów.

ODPOWIEDZI (NIE ZAGLĄDAJ!)

Str. 1: Szukaj i znajdź: chata - str. 3, Leif Ericsson - str. 3, rzeźbiony kamień - str. 11, mors - str. 6, statek - str. 9. **Str. 2: Słowa z tarczy:** flota, łódź, złoto, srebro, klejnot, oręż, łup. **Str. 5: Dziwny wioślarz:** B. **Str. 7: Zielone słowa:** np.: gad, Ren, galera, dar, lada, Diana, itp. **Str. 10-11:** Wally jest pod masztem wikińskiego drakkara; wiking pokazujący język wychyla się z łodzi nad pierwszą tarczą w niebiesko-białe pasy; naśladowca Tarzana leci na lewo od łodzi; wikinga skaczącego przez głaz zobaczycie w prawym górnym rogu; gar z zieloną mazią i wikingiem jest w dolnym lewym rogu; na obrazku jest osiem włóczni; zębaty wiking z kamieniem w objęciach leci na lewo od łodzi. **Str. 12: Dom z liter:** wóz, koc, stół, palenisko, ustęp, sanie, pióra, ława, zydel, łoże, piec. Niewykorzystane litery tworzą słowo: beczółka. **Zabawa w chowanego:** Wenda jest z tyłu domu, obok zwierząt. **Str. 14: Dziwny widok:** lampa uliczna, dach z dachówek, lwie skóry, radio, szklany kufel, kompas (dolny lewy róg), armata (na skale za domem), latarnia morska, jacht, krucyfiks. **Str. 20: Wytęż wzrok:** Rozwiązanie po prawej. **Ostra gra:** Odyn, Frigga, Thor, szczur, krowa, koń. **Zagadkowe runy:** D. **Znaleziony skarb:** Asgard, Sleipnir, Walhalla, Frey, Freya, Loki, troll, karzeł. **Historyczny quiz Wally'ego:** 1b, 2c, 3b, 4c, 5a, 6b, 7a, 8c, 9b, 10a.

Str. 1: Szukaj i znajdź: chata - str. 3, Leif Ericsson - str. 3, rzeźbiony kamień - str. 11, mors - str. 6, statek - str. 9.
Str. 2: Słowa z tarczy: flota, łódź, złoto, srebro, klejnot, oręż, łup.
Str. 5: Dziwny wioślarz: B.
Str. 7: Zielone słowa: np.: gad, Ren, galera, dar, lada, Diana, itp.
Str. 10-11: Wally jest pod masztem wikińskiego drakkara; wiking pokazujący język wychyla się z łodzi nad pierwszą tarczą w niebiesko-białe pasy; naśladowca Tarzana leci na lewo od łodzi; wikinga skaczącego przez głaz zobaczycie w prawym górnym rogu; gar z zieloną mazią i wikingiem jest w dolnym lewym rogu; na obrazku jest osiem włóczni; zębaty wiking z kamieniem w objęciach leci na lewo od łodzi.
Str. 12: Dom z liter: wóz, koc, stół, palenisko, ustęp, sanie, pióra, ława, zydel, łoże, piec. Niewykorzystane litery tworzą słowo: beczółka. **Zabawa w chowanego:** Wenda jest z tyłu domu, obok zwierząt.
Str. 14: Dziwny widok: lampa uliczna, dach z dachówek, lwie skóry, radio, szklany kufel, kompas (dolny lewy róg), armata (na skale za domem), latarnia morska, jacht, krucyfiks.
Str. 20: Wytęż wzrok: Rozwiązanie po prawej. **Ostra gra:** Odyn, Frigga, Thor, szczur, krowa, koń.
Zagadkowe runy: D.
Znaleziony skarb: Asgard, Sleipnir, Walhalla, Frey, Freya, Loki, troll, karzeł.
Historyczny quiz Wally'ego: 1b, 2c, 3b, 4c, 5a, 6b, 7a, 8c, 9b, 10a.

ODPOWIEDZI (NIE ZAGLĄDAJ!)